

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 4 grudnia 2015 r.,
skargi T. S.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku zaocznego
Sądu Rejonowego w P.

z dnia 12 grudnia 2012 r.,

wydanego w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej
"O." w P.

przeciwko T.S.

o eksmisję,

1. odrzuca skargę i zasądza od T. S. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej "O." 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym,

2. przyznaje adwokat H. K. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu T. S. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, podlegającą podwyższeniu o należny podatek od towarów i usług.

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 12 grudnia 2012 r. Sąd Rejonowy nakazał pozwanemu, aby opuścił, opróżnił i wydał powodce lokal użytkowy położony w P. na osiedlu P. [...], zasądził od pozwanego na rzecz powoda 817 zł kosztów procesu i nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Pozwany wniósł sprzeciw od tego wyroku, który postanowieniem wymienionego wyżej Sądu z dnia 14 lutego 2012 r. został odrzucony z powodu nieuiszczenia opłaty. Z uzasadnienia tego postanowienia wynika, że rozprawa, po której wydano zaskarżony wyrok, zakończyła się o godz. 9.30. Tego samego dnia o godz. 14.03 pozwany złożył dwa pisma, w pierwszym domagał się odrzucenia wyroku zaocznego, a w drugim podniósł zarzut, że właściwym do rozpoznania sprawy jest Sąd Rejonowy. Sprzeciw od wyroku zaocznego pozwany nadał na pocztę w dniu 24 grudnia 2012 r., a ponadto złożył go w biurze podawczym w dniu 27 grudnia 2012 r. Zarządzeniem z dnia 8 stycznia 2013 r., doręczonym pozwanemu w dniu 25 stycznia 2013 r. przewodniczący wezwał pozwanego do uiszczenia 100 zł dopłaty od sprzeciwu. Pozwany pismem z dnia 31 stycznia 2013 r., niepodpisanym przez niego, które nadał na pocztę w dniu 31 stycznia 2013 r., wniósł „o przesunięcie terminu do uiszczenia opłaty”; należna od sprzeciwu opłata nie została uiszczona.

Odrzucając sprzeciw, Sąd wskazał art. 344 k.p.c. jako podstawę prawną jego odrzucenia z powodu nie uiszczenia opłaty. Podkreślił, że zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu, ze względu na regulację zawartą w art. 202 k.p.c., nie mógł odnieść skutku. Nie było także podstaw prawnych do uwzględnienia wniosku o przedłużenie terminu do uiszczenia opłaty od sprzeciwu z powodu jego ustawowego charakteru.

Od wymienionego wyroku zaocznego pozwany wniósł - na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. - skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i zażądał stwierdzenia jego niezgodności z prawem wynikającej z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego oraz konstytucyjnych praw człowieka i obywatela, w szczególności wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawa do sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Przytoczony przepis wyraża zasadę, że przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wykorzystanie przez stronę przysługujących jej środków prawnych. Wyjątek od tej zasady przewiduje art. 424¹ § 2 k.p.c., który w sytuacji, gdy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, dopuszczalność skargi uzależnia od kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek: istnienia wyjątkowego wypadku oraz wystąpienia niezgodności z prawem o kwalifikowanym charakterze, wynikającej z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006, nr 6, poz. 113).

W orzecznictwie Sąd Najwyższego zostało wyjaśnione, że wyjątkowe wypadki, o których mowa w art. art. 424¹ § 2 k.p.c., odnoszą się także do przyczyn nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia. Przyczyny te muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym, co oznacza, że chodzi o wyjątkowe okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z woli lub zaniedbań strony. Wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, strona musi zatem wykazać, że nieskorzystanie przez nią z przysługującego środka prawnego nastąpiło z wyjątkowych powodów, takich jak ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa czy wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienia środka zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, z dnia 29 listopada 2006 r. II CNP 85/06, nie publ., i z dnia 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07, OSNC-ZD 2008, nr 4, poz. 114).

Przyczyny nieskutecznego wniesienia sprzeciwu od zaskarżonego wyroku zaocznego nie mieszczą się w przedstawionym wyżej rozumieniu wyjątkowych wypadków usprawiedliwiających nieskorzystanie przez stronę z przysługujących jej

środków zaskarżenia. Nie mają one bowiem charakteru obiektywnego. Sprzeciw od zaskarżonego wyroku zaocznego został odrzucony - co wynika jednoznacznie z prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 14 lutego 2012 r. - z powodu niedopełnienia obowiązku uiszczenia należnej od niego opłaty. Nie zachodzi zatem przewidziana w art. 424¹ § 2 k.p.c. niezbędna przesłanka dopuszczalności skargi w postaci wyjątkowego wypadku usprawiedliwiającego nieskorzystanie z przysługującego środka zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji. Nie zostały wykorzystane wszystkie możliwości zmierzające do rozpoznania sprzeciwu, np. pozwany nie złożył wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, skoro do nieuiszczenia należnej od niego opłaty doszło na skutek - jak twierdzi w skardze - okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w pkt 1 sentencji postanowienia (art. 424⁸ § 2 k.p.c. oraz art. 98 w związku z art. 424¹² k.p.c.) O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 19 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu (jedn. tekst Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).

kc